

FAMILIA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNĂ ILUSTRATĂ

Anul I.

16/29 Martie 19. 8.

Nr. 5.

Abonamentul:
pentru
Austria și Ungaria:
Pe un an . . . 10 cor.
Pe 1/2 an . . . 5 cor.
Pentru România:
Pe un an . . . 12 Lei.
Redacția și Admin.:
Budapesta, V. Strada
Csáky 23.

Proprietar-editor:

LUCIAN BOLCAȘ

SUMARUL:

Neli Cornea: Busuiocul.
El. A. Nori: Facerea (versuri).
* * * Giba pescarul.
Mih. Gașpar (Sorin): Pace.
Elena Bolcaș: Curierul modei.
Mărioara: Gicituri.

*

Convorbiri cu cetitorii. — Premiile literare ale „Fam. Rom.” — Morți. — Cronică. — Tablouri, Albumuri, Gramophoane, de vinzare. — De-ale casei. — Insestate.

*

ILUSTRĂȚII

Pajul (pag. 1). — Neli Cornea. — Copii mîncînd pepeni și struguri. — Trei figuri de modă. — Caricaturi.

Convorbiri cu cetitorii.

Semnele de cea mai bună primire și încurajare, cu care revista noastră este întâmpinată pretutindeni, vor fi pentru noi îndemn de însuflețire și de recunoștință față de acei, cari ne încurajază și ne spriginesc.

Am mai reușit a ne asigura colaborarea doamnei Neli Cornea, din bunăvoința căreia publicăm chiar în acest numai o schiță. Rugăm pe dna Cornea să ierte îndrăzneala de care ne facem vinovați, publicându-i portretul fără a-i fi cerut permisiunea pentru aceasta. Dacă i-am fi cerut'o, să întâmpla că nu ni-o dădea.

Dorind să poligrafiam adresele abonaților nostri pentru un an întreg, On. dame sunt rugate a ne scrie adresa lor corectă, indicându-și starea civilă: doamnă, ori domnișoară?

Expediția revistei noastre să face cu cel

mai conștientos control. Dacă să întâmplă totuși că unii numeri nu ajung la destinație, vina va fi din altă parte, iar' nu dela noi. Abonații nostri sunt rugați a să interesa dacă nu să rătăcesc numerii dela postă, cum să întâmplă adese-ori, mai ales la sat. Dacă reclamările la postă n'ar avea rezultat, să ni-să ceară nouă numerii perduți, și noi îi vom trimite și pentru a doua oră.

Abonații noi sunt rugați a ne scrie pe cuponul mandatului postal: cari numeri i-au primit deja și cari numeri cer să li-să trimită?

E necesar a ni-să face această comunicare pentru-că am trimis Nr. 1 și Nr. 2 ca numeri de probă în unele părți și am dori să evităm a trimite de mai multe-ori aceiași numeri, prin ce ni-să pricinuesc cheltueli de prisos.

Premiile literare ale „Familiei Române“.

Deschidem concurs de lucrări literare la următoarele premii:

I. Un premiu de 100 cor., pentru o narațiune luată din viața românească a vremilor trecute.

II. Un premiu de 30 coroane pentru o poezie.

III.—IV. Două premii de câte 20—20 coroane pentru câte-o schiță, ori poezie.

Lucrările sunt a să trimite până în 31 Martie st. nou.

Manuscriptele, anonime, să fie scrise numai pe o față a hîrtiei, avînd o margine albă și fiind însoțite de un plic, ce va cuprinde numele autorului.

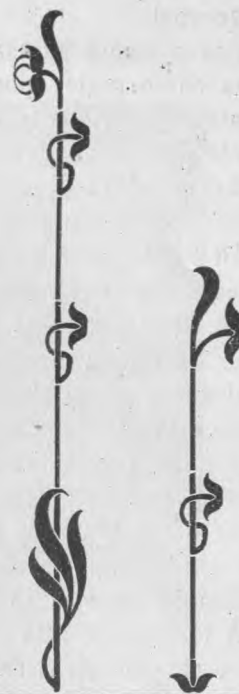
Scrierile, cari să vor admite la concurs, vor fi publicate în „Familia Română“. Acordarea premiilor să va face pe temeiul unui plebiscit, pentru care ne vom adresa cetitorilor noștri.

Rezultatul plebiscitului să va publica în numărul din Dumineca Floriilor al »Familiei Române«. Tot atunci să va face distribuirea premiilor.

Redacția revistei „Familia Română“.

Neli Cornea.

BUSUIOCUL

Legănată de soaptele frunzelor de paltini, cari împrejmuiu casa, Lili stătea visătoare pe cerdac. Cu ochii duși în văzduhul scinteietor, cu gîndul rătăcit în zările nesfirșite, nu auzi nici scîrțaitul portiței dela grădina în care da cerdacul, nici pașii, cari să apropiau. S'a dezmetecit, cînd în fața ei să opri un tînăr înalt.

— A, tu ești, — grăi Lili, — ce surpriză!

— Surpriză? — întrebă tînărul desamăgit. — Aceasta înseamnă, că ajunge să lipsesc cîteva zile, pentru a înceta de a mai fi, în gîndul tău. Eu însă iată-ți dau dovezi, că mă gîndesc neîncetat la tine, — zise dîndu-î un mănunchiu mare de busuioc.

— Ah!.. floarea mea cea mai scumpă, — murmură Lili, sorbind mireasma îmbătătoare de busuioc, din fiecare fir, deosebit. De unde-î mănunchiul?

— Dintr'o grădină, unde să resfață în valuri întregi.

— Cînd simt acest miros tămîiat, înviorător, suav, aș fi în stare...

— Să iubești? — o întrerupse tinerul, cerșind cu privirea, dezmiertarea ochilor ei.

— Poate... dar' să nu vorbim de asta — zise ea, pe cînd un nor al grijei îi întunecă fruntea, apoi după o clipă de tăcere, emoționată adause: »Dar' aș merge năucită până la colțul pămîntului, unde înflorește busuiocul. Aș vrea să mă îmbăt odată de mirosul lui...

— Tare și brutal, dulce și mîngăios, ca dragostea însăși, — întregi el fraza, văzînd că Lili să opri gînditoare. Dar' nu trebuie să mergi departe. Grădina împodobită de busuioc, este în satul vecin, la Hemești,

dacă vrei s'o vezi, eu te însoțesc cu plăcere până acolo... Știi că m'aș duce cu tine și până la sfîrșitul lumii...

Lili își făcu de lucru în casă. A vrut să pună capăt chemării pătimașe din cuvintele lui.

Mireasma de busuioc o ademeni totuși. Sub farmecul ei copleșitor, primi la urmă propunerea lui Andrei, — un văr al soțului ei, — și într'o dimineață se-nină, aromată de lunie, au pornit în căutarea busuiocului.

Lili Răzoi, o fire poetică, demult dornică de a cutreera lunci și dealuri, luă un drum nebatătorit, apucînd prin cîmpul dela marginea orașului, cernut peste tot cu albăstrele, maci, nalbă sălbatecă, sovîrf împufat în plină înflorire.

Liniștea solemnă ce învăluia cîmpul, era spartă numai de cosași, cari pe alocurea tăiau iarba mătăsoasă, mare până în brîu.

Din cîmp au ajuns într'un imaș plin de mărăcini, cari o opreau pe Lili de rochie în drum, agățîndu-i-se, o zgăriau pe picioare, dar' ea făcea haz din aceste mici întîmplări, și veselă de libertatea ce-și cuceri pe ziua aceea, mergea tot înainte cu vioiciune.

Andrei, un poet răsfațat al saloanelor din P., nu prea era încântat de această alergare printre spini și hopuri. I'ar fi plăcut mai bine, o plimbare pe pernele moi ale unei trăsuri, dar' o adora pe Lili, și ce n'ar fi făcut ca să fure o lumină de bucurie în ochii ei cațifelați, plini de ademeniri. El obosise, Lili însă nu voia să audă de odihnă. Andrei spera în sfîrșit că vor ține o popăsire mai lungă, la casa ce să desprindea tot

mai tare, din ce o apropiau, din fondul luminos al zării de opal.

Era o moară părăsită. Vintul, că mai ținea doar' intrinsa cite-o urgie, spuneau obloanele ferestrelor, pe jumătate rupte. Adierile calde desfăceau florile perlate albe, ale unui soc singuratic, de trunchiul căruia era răzămăta o troacă putredă, uitată acolo.

Melancolia din preajma morii, o țintul pe Lili un moment locului, dar' pentru poposit dorea un loc, mai sălbatec. Să îndreptă deci spre lunca ce ținea malul Bistriței, deschizindu-și drum pe unde era mai incilcit desișul. De-asupra capului șoptea frunzișul, sub picioare piraiau gătejele, se împleticea în vrejii de mure, să împiedeca în vlăstari de mesteacăn, un măcieș o trăgea de mîncă îndărăpt, era toată scrijilită, dar' Lili nu simțea nici durere, nici oboseală, nici supărare. A găsit ce dorea însătată: p a c e a: tăcere adîncă, misterioasă, sfîntă, plină de evlavie, ca într'o biserică goală, cînd ziua cu noaptea să 'ngîină.

A turbura această tăcere, liniște, cu vorba, i-s'ar fi părut ei o pîngărire. Mergea deci tot tăcută înainte, oprindu-se numai cite o clipă, cînd Andrei îi întindea mîna s'o ajute a trece peste hume săpate de ape, ori cînd cite un cântec de pasere înfiora frunzarii. Era aproape de amiază, cînd neamul păsăresc să odihnește, cînd înceată ori-ce mișcare în desiș. Numai din cînd în cînd să auzea chiotul vesel al pițigoifului neastîmpărat, cite un gunguzit voluptuos de turturică, ori cite un suerăt al unui mierloiu mai pătinaș, care-și ademenea părechea, și răspunsul ei scurt, gingaș ca un oftat melodios.

Cu un tremur plin de mister în suflet, străbătînd desișul mai departe, la o cotitură, Lili să pomeni în față cu doi țigănași, — un băiat și o fată, — cari culegeau fragi. După-ce schimbă cu ei cîteva vorbe, Lili cu tovarășul ei, au urcat o colină, unde căzû obosită, sub umbra argintată a unui plop rotund.

La picioarele lor să 'ntindea o privesște negrăit de frumoasă pe valea Bistriței; în jurul lor, o poiană înflorită, sălășluia toate zbirnăitoarele din iarbă și din aer.

Natura era în plină sărbătoare sub oblăduirea soarelui. Belșugul de sănătate palpita în tot cuprinsul de verdeață. Nicăiri o frunză veștedă, o floare ofilită. Numai colori, lumină, tinerețe, viață.

Lili urmărind cu ochii jocul razelor de soare, care poleiau zărea, să cufundau cu voluptate în undele volanate ale Bistriței, danțau pe creasta pădurii, ce ținea tovarășie rîului în drumu-i lung, murmură ca dusă :

— În așa zile îți dai seama că *a fi*, a răsufla, a trăi, este o plăcere!

— Ar fi desăvîrșită plăcerea dacă... ai vrea să fii a mea, — sfîrși Andrei fraza, după o mică șovăire aninîndu-și ochii doritori, de fața ei albă.

— O, Andrei, de ce ai turburat poezia clipei, reînoind năluca chinuitoare a vieții.

— Dar este oare poezie mai sublimă decît dragostea ?

— Poezie... la început, care sfîrșește în proza cea mai jalnică.

— Trebuie să arunci vâlul uitării peste desamăgirile ce-ți sfășie viața... iubind din nou. Fericirea...

— Nu cred în ea, — îl întrerupse Lili cu aprindere, — nu mai pot crede nimic, și pe nimeni.

— la cearcă, Lili, — șopti el cald, moale, — să regăsești credința în fericire. Să poate să nu fie fericire în lume? Ori nu crezi că sunt fericiți fluturii aceștia bălțați, cari să sbegue în bătaia razelor de soare? Fericirea e doar scopul vieții. Setea de fericire tremură în fiecare atom, în furnica neastîmpărată, ca în copacul secular. Cu atît mai mult frămîntă inima simțitoare a omului. A înăbuși această sete după fericire, înseamnă a să sinucide, a călca în picioare legea cea mai frumoasă a naturii, care-ți poruncește să trăiești cîntînd vecînic fericirea. Lili, — urmă el tot mai pătinaș, — încearcă să-ți reclădești fericirea cu mine. Dragostea mea îi va alcătui o temelie adîncă, puternică.

— O, nu știi ce tragedie este o despărțire, — zise Lili cu o resfringere de mîhnire în glas, pe cînd să uita cu drag în ochii lui albaștri, scînteietori de o lume de simțiri.

— Și nu-ți oare o tragedie mai cumplită, să tîngești singură, uitată de un soț zvăpăiat, care petrece mai bucuros cu femeii ușoare, decît la cămin cu o ființă aleasă ca tovarășă de viață? Eu cel puțin nu mai pot privi această tragedie. Plec. Sufăr prea mult, văzîndu-te suferînd. Este și timpul să-mi 'ntemeiez și eu o căznicie. Un bărbat nu poate trăi fără iubire. În apropierea ta, nu mă pot uita la alta femeie. Ar fi o pîngărire. Zeița grației și a bunătății nu poate avea rivală. Dacă nu vrei să fi a mea, îmi iau lumea în cap. Voi încerca să te uit.

Andrei vorbea aprins, apoi glasul i-să înecă tot mai mult de emoție.

Lili îl asculta înfiorată. Să făcû albă, pe cînd pe buzele-i frumos tăiate, flutura un zîmbet de turburare. Sub căldura căutăturii lui, inima o împingea spre el. Dar' grija și frica de a răscoli o ordine statornicită, o amorțeau.

În acest moment copiii cari au cules fragi, s'au ivit pe malul Bistriței. Deodată însă mîlul intrat adînc în apă, pe care stătea băiatul mai îndrăzneț, porni și el căzû în adîncime. Un țipăt îndoit, sfîșietor, — a fetiței care asista la nenorocire dela distanță și a băiatului, — zguduî crerii lui Lili și ai lui Andrei. În momentul următor, amîndoi erau la mal. Andrei mai avû timpul să scape băiatul care rămăsese agățat de pantaloni, de craca unei sălci, cu mînile și picioarele bănănăindu-se în aer. Dacă ajutorul mai întîrzia cîteva minute, copilul cădea în rîu, care sub el clocotea într'o viltoare.

După înlăturarea primejdiei, pe cînd Andrei cum-pără dela băiat fragile culese, Lili mîngăia țigăncușa cu ochii de mure. Fetița răbda dezmerderea cucoanei, cu nepăsarea obicinuită la copii. Cu piesa de cinci lei

Copii, mincînd pepeni și struguri de Murillo.

ce le dăduse Andrei, copiii au pornit veseli spre sat.

După o mică gustare, — căreia fragile savuroase i-au dat înfățișarea unui ospaț, — Lili și Andrei și-au urmat drumul mai departe.

— Vezi căsuța roșie, cu doi plop în față? — întrebă Andrei pe tovarășa lui, apropiindu-se de Hemești. — Acolo-îi grădina de busuioc.

— Acea cucuiată pe coasta de deal? Par'că-îi făcută anume pentru visători.

— Ai nimerit. Vre-o cîțiva ani a fost chiar locuită de o păreche de artiști. Pictau amîndoi, și el și ea.

Amîndoi au făcut școala la Dresda și la Roma, au parcurs Italia și Egiptul, dar' cer frumos ca în Moldova, n'au mai văzut. Culoarea, lumina, strălucirea acestui cer și lunca dela Fintinele cu frumusețea-îi sălbatecă, duioasă, pitorească, romantică, îi mai atrăgea aici pentru cîteva luni în fiecare an și după-ce s'au statornicit la Dresda.

— Și acum, cine-îi stăpînul acestui cuib poetic, — zise Lili, iuțindu-și pașii nerăbdătoare, să ajungă cît mai repede la ținta plimbării lor.

— Acum e goală casa. Nimenea nu mai lucrează pe cerdac, nu mai gustă panorama ce să deschide de acolo spre munții Carpați, până la Ceahlău. Proprietarul, un preot bătrîn, petrece în ea numai pe timpul culesului viei, ce are în dosul casei.

Intre aceste au ajuns la portița grădinei de bu-

suioc, din fața casei. Păzitorul cunoscînd bine pe Andrei, căci venea pe la stăpînul său, îi pofti pe cerdac. Dar' Lili să rezezi cu o bucurie copilărească să strîngă busuioc. Numai cînd adunase un smoc, de abia-îl mai ținea în mână, s'a gîndit să se odichnească.

— Și cine-îi acel suflet gingaș, iubitor de busuioc, care a sămănat acest val parfumat? — îl întrebă Lili pe Andrei, tot sorbind mirosul pătrunzător al smocului din mână.

— Bătrîna preoteasă.

— A!.. să zice dar cu drept cuvînt că busuiocul este floarea bătrîneții, — zise Lili, rizînd zglobiu.

— În limba florilor, busuiocul înseamnă: »Am recunoscut prețul tău adevărat«. Dar' după părerea popoului, este floarea dragostei.

— Cred că acesta-îi adevărul, căci are un farmec alintător, care îmbată, seduce, — șopti Lili și închise ochii ca amețită de mireasma ațîțitoare de busuioc.

— Să fie adevărat Lili?, — să aplecă Andrei aproape de ea cu un accent tremurat, pătimaș, — te face miloasă, iubitoare ori... mă lași să plec?..

Lili își perdù privirea în ochii lui vorbitori.

— Nu, nu te las să pleci, — răspunse aplecîndu-și capul de peptul lui.

Vraja parfumului moleșitor, s'a furișat în inimi și hotărî soarta lor, iubirea triumfînd în aerul încărcat de miros de busuioc.

Neli Cornea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Facerea.

— Mit fenician. —

*In strunga largă a lumii, cînd lumea nu era;
Cînd Haos și 'Ntunerec umpleau întreaga strungă,
Ce nu avea nici margini, nici vîrstă măsurată, —
Suflarea 'nîiie: Ruah plutea, durmind, prin Haos.*

*Dar', iată, să deșteaptă din somnul fără vîrstă
Suflarea. Și s'aprinde de-o dragoste ferbinte
Spre sine. Și să caută prin Haos și 'Ntunerec,
Pornind puternici valuri, din cari să naște Khephets,
Sau Pofla, ursitoarea a tot ce este 'n lume.*

*Iar' Khephets este tiner din veacuri până 'n veacuri
Pornit e spre iubire și spre plăcerea vieții
Și valurile nalte, din cari să sâmislise,
Mai nalte le aruncă, prin negrul 'Ntunerec
Căutîndu-și un tovarăș... Și 'a aflat pe Haos.*

*Imbrățișai de-atuncia și Haosul și Khephets
Să leagănă prin Strungă. — Iar' Khephets este Ruah.
Și să desprind pe-alocuri, născînd pe Moth în formă
De ou; ci mult mai mare, decît cu mîntea noastră
Putere-am să-îl cuprîndem... Și soarele și luna
S'aprinseră în strungă și miile de stele.*

*Iar' Moth născu viață în roiuri de flinte;
Ci nu le dete încă nici ochi să vadă lumea
Prea tineră pe-atuncia, nici mîntea s'o 'nțeleagă.
Fînțele aceste născură prin iubire
Pe cele d'întîi neamuri de privitori la soare*

*Și la 'nstelata boltă. Aceștia tsophevamimi
Să zic în Sahoniate. *)*

*Iar' Haosul și norii
Să legănau în valuri. Cu fulgeri și cu trăsnet
Să sfărîmau de-avalma în multe elemente,
Cari să 'ntîlniau de grabă, din nou pe Moth născîndu-î
Iar' Moth din nou urzește vieți fără priceperi.
Și din aceste însăși să naște-un roi de neamuri
De privitori la ceruri. Și multe lighioane
Să nasc, cerînd viață și căutînd tovarăși
Vieței și iubirei, cu zbor înalt prin vînturi,
Ori înofînd prin ape, precum le este firea
Ori mlădiîndu-și mersul, să fie mai cu farmec.*

*Așa vâpaia vieții s'aprinde prin iubire
Să 'ncinge, să întinde și 'mpoșoreasă lumea
Cu flori mirositoare, cu cântece de paseri
Cu vorbe răs_fățate...*

*Dar' cum arzînd o faclă
Să mistuie pe 'nctel; iar' fumul i-să 'nalță
Pe-a vîntului suflare: așa să sînge viața;
S'amestecă 'n țîrîină, ori vîntul o ridică
Spre nori... De unde 'ncepe din nou aceeași cale.*

Roma.

El. A. Nori.

*) Cărțile sînte ale Fenicienilor.

Concursul literar al „Familiei Române“.

Gîba pescarul.

Admisă la premiile pentru poezii și schițe, (III. și IV.)

Murăș, Murăș, apă lină...

O fi ea lină pe unde o fi, dar pe alocuri își dă de gol porecla și e sălbatecă de-a binele și iarăși pe alte locuri e zglobie și neastîmpărată ca un copil, dar ca un copil de urieș.

Haid la Murăș, căci de pe unde coboară, multe a văzut, multe a auzit și cine prinde a 'nțelege lotocitul undelor lui și va apuca să stea de vorbă cu dînsul, nu-i va părea rău de vremea percută.

Țărmlul mălos din spre sat crește năzdravăn și să zmulge fălos, biruitor din trupul necălit al Murășului. O rîpă groaznică își întinde capul pleșuv peste oglinda lucie și sclipicioasă ca argintul. Trupul din brîu în jos i-l'au tăiat valuri de oțel, ce pleoscăie în vultori mînioase, să zbat în zgomote mure și în jalea și amarul lor asudă mari bulgări de spume cărămizii, ce stau înșiruiți, ca niște străjeri sub pieptul ieșit, dezvălit, al malului, gata de a-și măsura voinicia, cu ori-și-ce furtună, ce ar îndrăzni să s'apropie de încercatul său trup.

Valurile de oțel să primenesc și să prefac într'un lat brîu de argint, tras în firele de aur ale dimineții tinere. Ochiul focos al cerului își agerește privirea, și o împrăstie în văzduhul luminos. Zările încrestate de săgețile lui să așază, să sărută prelung și dulce, cu calea ce șerpuește alături de riu.

Calea arsă, arămie, e îngustă. Doue ogașe afunde îi răsesc trupul de margini. Din dricul căii să ridică o spinare, din spinare printre fire de iarbă puse ca și cu sula, să încilcește troscoțelul ruginiu ici-colo, pe cite-o palmă de loc, ce pare de departe ca și cite-o piele de opincă percută în drum. Călișoara aceasta de multe-ori a bătucit-o Moș Gîba, cu pașii rari, îndeșți, Moș Gîba pescarul, de care va mai rămînea pomenire multă vreme.

De calea aceasta nu era chip de a-l despărți pe Moș Gîba, atît o îndrăgise. Dar dela o vreme ea a început a-i sui moșului un ghem țeapăn tocmai la dricul pieptului și suflă moșul urcînd calea și gîfăie. Și tot ea îi rupe moșului picioarele din genunchi, cînd i-să mișcă sub călcîie și să asvirle la vale, par'că ar vrea să se dea peste cap, — până își afundă nasul prin iarba de coasă ce îi ține adăpost trupului jilav și îl mai domolește.

Pe lingă mlădioasele sălci plecate, ce întind gin-gașe brațe incopciate, par'că 'n toată clipa-s gata de-a să îndrăgosti cu toți trecătorii fără osebite, — pe aici iară-și arată calea fața, ce nu mai e arsă, ci pare a fi o curea lată, zmolită, lucie.

Umbrele sălcilor par niște țoale nespălate, miz-gălite, tivite de margini, de-o tromă de argint, de să împînzesc dese în spărturile umbrei cenușie, ce să poartă leneoasă în toate părțile, ca niște nori scămoșați, purtați agale de boarea nămezilor din zăduful dricului de vară.

Printre spărturile frunzișului de sălci, să zărește un cap stufos. E capul lui însuși Moș Gîba, pe cap o nămilă de pălărie, încunjurată în rotogoale de fum, cari ies din pipa străveche alui Moș Gîba și să preling pe lingă gardinile pălăriei, până cînd ajung deasupra și să joacă în raza soarelui, care aci le albăstrește, aci le gălfezește, apoi le subție și le răsfiră.

De aproape să zăresc printre fum, ochii mari ai lui Moș Gîba, cari vor fi fost albastri ca cerul, altădată, dar acum s'au cam spălăcit, încît de abia să deosebește albăstrimea lor de albăstrimea fumulețului din pipă.

După pipa ce ține drumul înainte, să bălăbănește trupul spătos al lui Moș Gîba, după-cum i-să ridică a lene, acum piciorul stîng, acum cel drept.

Din sat până la țărmlurele cu sălcii, nu e drumul prea lung. Pentru tinere e chiar destul de scurt. Băețandrii abia sug țigara de jumătate, până cînd să văd ajunși aici și să tolănesc pe țărml, pirlindu-să la soare. După-ce li-s'a urit de hodină și rotogoalele vinete nu să mai îniaptă spre frunzarul sălcilor, pentru-că focurile țigărilor s'au înecat în cenușe prin iarbă, sau pe mîncărușul întins ca așternut, sar tinerii neastîmpărați, ca niște țapi sălbateci și de pe țărmlurul înalt să știoblesc în valurile ce îi înghițesc în plescăituri puternice. Și să întinde în încăperile de argint ale Murășului, o vijelie veselă. Capete negre sclipicioase să zmulg din puterea valurilor volburoase și rid în hohote neștiutoare de truda vieții.

Moș Gîba, mai mult tot cu năzdrăvanii ăștia, cu hoinarii satului, își duce traiul, cît prin cele sălci, cît pe subt ele. Așa i-a potrivit, — nici firea lor, nici vîrsta foarte deosebită, — ci îndeletnicirile, cari îl fac și pe Moș Gîba, ca și pe nebunatecii lui tovarăși, să

nu să poată despărți de țăr murul mălos, cu sălcile legănate de-asupra valurilor.

Dimineața ei să întilnesc, cînd să farimă tortul de aur, ce să desface de pe ghemul scinteetor.

Sălcile trezite își întind nerăbdătoarele brațe, mărăgărintul dimineții strălucește încă pe ele, pe sub ele, pe sub poalele lor valurile să tirăsc mai a lene, mai îmbietoare, sălcile le sărută și le sorb, ca să-și stimpere setea, apoi le mîngăie cu mlădieri line, mînate de adierile de vînt.

În strălucitoarea fire a dimineții, pe oglinda lucie de argint, să mișcă a lene trupul găunos, scobit al luntrei ușoare, ce stă cu un capăt zmulșă din apă, tolănită pe malul prundos, care o ține îndărătnic la pieptul lui, prin lanțul înfășurat de multe-ori pe după pociumpul, cu totul înghițit de petriș, — doar abia capul butucănos, din care să zmulge o verigă ruginită, — de să mai cunoaște.

Trupul scorburos să zmîncește, pociumpul să clătină, dar tot nu-l răzbește. Capătul plutitor al luntrei să scutură, păreții scurmă adînc în valurile bolborositoare, să corlește, cînd în cursul din sus, cînd în cel din jos, așa după-cum Moș Giba urcînd în ea, își mută greoi pași îndesați.

De-odată luntrea să zmulge din pîntecele ce hoinărește leneos, ca din niște ghiare, ce i-a lăsat urme afunde pe umedele buze de scîndură, luată de volbură, încătușată de puterea de oțel a valurilor.

Cît de fără milă să izbesc crețele, spumele fărimate să lipesc, să izbesc, tot mai în susul păretelui, par'că dintr'o înghițitură ar vrea să facă nevăzut și om și luntre.

În urma luntrei viltori mici, crețe dese farimă în bucățele lungărețe săgețile de aur, ce vor să între în valurile moi de argint.

Din capătul gros al rudei răsare un piron lung sclipicios, ce să implintă fără cruțare la vale prin pieptul sclipitor al Murășului, limpede, ca izvorul de munte.

Prăgina e înghițită cu totul, numai capătul subțire să mai acată de cleștele îmbătrînite pe ea. Moș Giba nu să mulțamește cu atîta, ci își sloboade toată povoara trupului gîrbovit, pe ruda ce-și vîra nasul prin coaja pietroasă a matcei, dreptul și-l înțepenește de păretele luntrei, să incoardă, să lungește, stîngul i-să îndoiaie ca să îngădue mai multă mișcare trupului și luntrea cu capul fruntarului ridicat, ca un viteaz, taie o bună fașie din cîmpul de argint...

Stîngul, ce era cîrn, să oblește, apoi mînile ciolănoase trag în urma lor prăgina ce croiește o tăietură prelungă, adîncă în argintul ce sare împrăștiat, și iară-și cade în boabe de mărăgărire, ce să pierd în brîul de argint.

Cînd lungimea prăginei nu birue afunzimea rîului, Moș Giba ia lopata, s'așază hodinit, gîrbovit, pe fruntar, și înțapă valurile de oțel la păretele stîng apoi la cel

drept, și luntrea luneca pe sclipiciosul brîu, — vezi bine, nu cu sporul de mai nainte, ci așa mai pe în-delete, ca toate lucrările moșului Giba pescarul.

Unde două cingătoare de oțel icuiesc malurile inzulei, și reîncopcie oblu în creștetul icului, — Moș Giba își oprește fugarul, ce-a zburat într'o răsufare peste cîmpul de argint, il trage din răsputeri din gura apei, și-l lasă să mai răsufle, tolănit pe coasta ostrovului.

— Așa! Să nu fie vîltoarea asta dela icuitură, aș peri cu zile. Tilharii ăștia de copii ar fi tot în urma mea, da așa mai rămîn ei și cu buzele busumflate, dincolo de apă...

Din lăduța fruntarului, moș Giba scoate o învălitoare verde, poate dela pacla de fâbac, — ce ascunde bucățele de ficat, măruntaie de vită, rîme, vermi lungi, cleioși, conopiștirițe mozolite, băloase, — toate amestecate într'un întreg, înfășurate și legate cu mare grije. Stă, să gîndește, că-s niște boscoane, ce i-le-a făcut cutare babă, spre a invenina toți peștii din împărăția Murășului, ca astfel cu mai puțină trudă să-i poată pescui.

O bumbușcă neagră să îmbracă în pielea gălbue a unei rîme, alta ia haina vineție a unui vermuleț, uricioasele conopiștirițe înghit bumbuștele cele mai mari, apoi alte bucățele de cărnuri să trag în țapi încîrligate, fiecare cu cite-o limbă întoarsă și ascuțită ce nu lasă odasă cu capul să-și afle mîntuire peștele ce s'ar acăța în ea.

Un capăt al sfoarei, șirul de prins pești, — să așază în coșul luntrei, ce lunecă ușoară în josul oglindei de argint.

Lungimea șirului nu mai îngădue plutirea pe linele valuri de oțel.

Moș Giba încheaștă cu stînga șirul ce înoadă la capătul său mai multe jumătăți de potcoave ca să-l tragă în apă, așază pernă jenunchiului gol, degetele dela stînga să descleaștă, potcoavele să zmulg și duc în afunzime șirul încărcat cu mana hrănilor neamului pescăresc.

Sălcile să leagănă mereu, valurile să joacă pe sub ele, razele soarelui le încinge pe toate în foc. Iar' Moș Giba stă, tot stă înaintea vultoarei mici, ce pururea bolborosește și unde spume de argint fac de ne-numărate ori în același cerc, găurit în răstimpuri de săgeți zmolite pe spinare, pe coaste preserate de bănuți, ce în bătaia soarelui par a fi de aur.

Moș Giba știe bine, că n'a smintit nici cît e negru sub unghie, cînd și-a ales locul acesta, ca cel mai potrivit pentru a putea acăța cît mai mulți pești.

Dar' Moș Giba tot stă și peștii nu mai vin.

O prăgină de alun, despoiată de coajă, lungă, subțire, și la capătul cel gros înflorită cu fel de fel de încrestături, trebuie să-i facă lui Moș Giba slujba de lipsă, cînd peștii nu iau în samă bunătățile puse pe unghițele șirului.

Din capătul subțire al coadei de alun izvoarește

o ață întinsă, strună. Din învăltoarea verde de tăbac, un vermuleț să întinde și să înfige în ac.

Sfoara încordată, taie văzduhul de doue-ori în fășii subțiri. Când și-a câștigat vînt de-ajuns, — încep tată să azvirle înainte, și ferul ruginit, așază vermele pe vatra umedă a apei.

Moș Giba mai așteaptă ghibuindu-și biata spinare și ațintindu-și privirile spre locul, de unde își așteaptă împlinirea darurilor ce poate să le aibă un pescar bătrîn, ca dînsul.

Un hoțomănaș s'a oprit la spatele moșului de multă vreme și așteaptă și el ce așteaptă moșul.

— Nu mișcă moșule? Pare-mi-se, că-'s sătui și peștii până 'n grumazi, nu le mai trebuie și hărăna dtale...

Cine știe printre ce gânduri să va fi plimbat mîntea moșului, căci el tresare morocănos — pe semne i-să vor fi spulberat gândurile și nu răspunde decît o mirăitură. Căciula lunecă, și înghite ceafa de fuior nins, dreapta închează cu mai multă putere coada undiței, stînga strînge și ea c'o vădită tărie pipa de cărămidă arsă, ce stă să zămuie par'că pe la toate încheieturile; trupul girbovit ar putea să fie cioplit din peatră pe cit e de nemișcat.

Moșul își oprește chiar și răsufierea cînd simțeste că i-să înțepenește coada de alun în palmă și începe să se zmîcească de zbătăturile peștelui, ce să frămînta cu unghița.

— Tot al meu ai să fii tu — zice moșul răsufîind și descleștîndu-și buzele aproape înțepenite, cînd simțeste, că prada nu va mai putea scăpa.

Unghița turbată să zmîcește, moșul împuns de un spine, sare oblu în tălpi, sfoara însămnă o tăietură în briul înverzit de pe mal. S'a prins. Să și pornește nițică gălăgie după isprava asta.

— Uite numa mări, ce-i acolo! Curat noroceal nici c'am ajuns bine, și ți-am și adus norocu, nu-'s io noroceă moșule?..

— Ii fi noroceă plin, măi! Da, da, Dacă stau aici înlemnit de astă dimineață, de cînd să crepa de ziuă...

— Haaaidăți măăă! c'o prins moșu Giba un pește cit mîna din cot, măăă!..

Nu e nevoie să-'i chemi de două-ori pe sălbatecii aceștia, cu fețele înegrite de puterea arșiței, cu cămeșile mototolite în brațe, alții cu mătasa galbină vulvoiu, cu ochii de viorele, cu cămășuțele prinse tîriiș. Și țipă toți ca din gura șerpilor, — piciorușele celor mai mici nu vreau să-i lase pe cei mai mari înainte.

Peste cite-va clipe ceata de șoldani, ce să scâlda din jos de moșu Giba, — roiu în jurul lui.

— Un pește moșule! numa unu, și mie unu, și mie...

Zeci de trimbiți, care de care mai ascuțite la limbă, să împreună, și împletesc o volbură de hălăituri, ce îl izbește pe moșul Giba până la rădăcina minții de nu mai știe el ce-'i de capul lui, în clocotul acesta și nu vede nici apă, nici unghiță, de cătrăneală pentru acest neam de mici tătari. Dar ce?! Mai răi de cit tătari!

— Stăi tu uritul, că pui io mîna pe tine, da zău știu, că nu ți-o fi moale... (Va urma).

PACE*

Boerul Nicolae Brateș din Călimăneștii Moldovei, era om foarte temut. Că era greu la vorbă și pornit la fire, om care nu suferea gluma. Fiecare vorbă ce eșia din gura lui, era de șapte-ori cumpenită, mai înainte. Il cunoșteau toți, boeri și țărani, și să feriau de dînsul, pe cit numai să putea.

Chiar și Măria Sa Vodă Ștefan, asculta mai cu luare aminte la vorbele lui rostite din greu, dar înțelepte, cînd în Divanul din Suceava să croia soarta Moldovei. Căci Brateș era, mai presus de toate, moldovean; în inima și în mîntea lui loc numai pentru Moldova sfîntă avea. Toți o știau aceasta și să vorbea, că într'o zi Domnul Ștefan, care punea mult preț pe dînsul, l'a întreat, că de ce nu să însoară, căci stare are bună, și fără gospodăriță la casă, omul e doar aproape ca și perdat.

— Măria-Ta! — ar fi răspuns boerul — muerii îi trebuie dragoste, și eu dragoste numai pentru Moldova am, și decît să împart dragostea, mai bine nu mă însor.

De atuncea îl prinse în drag Voevodul, și cînd pentru multele lui daraveri, avea lipsă de om, îl chema pe dînsul. Căci boerul era om umblat. În tinerețele lui învățase carte la Liow, iar meșteșugul bătaliei, la cavalerii Teutoni din Marienburg. Cînd s'a reîntors apoi în țara iubită, văzînd năcazurile și neajunsurile multe, cu cari să lupta, într'o pornire a sufletului, a făcut vot înaintea icoanei Născătoarei dela Neamțu, că viața sa întreagă o va aduce jertfă pe altarul singeros al Moldovei. Și votul făcut l'a ținut cu sfințenie până la moarte.

Cum s'a așezat la moșia părintească, a început a aduna la feciori de prin sate, cărora le dăruia arme,

* Din volumul ce va apare în curînd sub titlul „Au fost eroi...”

cai, simbrie, legîndu-î în schimb cu jurămint, că viața lor întregă, asemenea lui, vor sluji cu credință sub flamura Moldovei. Și feciorii curgeau ca ploaia, din toate părțile, la Călimănești. Erau doară vremile de vitejie, domnia furtunoasă, dar plină de mărire a lui Ștefan-cel-Mare.

Brateș își alege însă numai 300 dintr'înșii, cei mai frumoși, cei mai voinici, cei mai viteji. Un crainic de curte zbură apoi în goana calului la Cornevița, și peste o săptămînă, în chiliile Curții din Călimănești, cu șapte feciori, croia la haine ostășești, Pan Chiriac Pangiulvicz, cel mai renumit croitor din Poruția.

Și cînd au fost gătiți cu toții, în haine de postav roșu cu șinoare de fir leșesc, cu arme strălucitoare, pe niște cai ce păreau a fi din povești, într'o bună dimineață Brateș să înfățișă înaintea Măriei-Sale Ștefan, în curtea din Suceava.

Voevodul oțelit în lupte, a plîns de bucurie cînd Brateș îi spuse, că viața lor întregă o vor jertfi Moldovei, păzindu-î granițele în contra tuturor dușmanilor.

Metropolitul din Suceava i-a binecuvîntat, și au plecat apoi în tabăra dela Prut, locul ales de Brateș, spre a fi aproape de păgîni.

Cu așezarea lor la hotare, o nouă spaimă intrase în Tătari, spaima de „dracii roșii“. Și n'a fost luptă în care să nu fie luat ei parte, luptîndu-se fiecare pentru o armată întregă și în fruntea lor, vitejia intrupată — Nicolae Brateș.

Cei căzuți pe cîmpul de luptă, erau înlocuiți cu alții, așa că în popor să lăți credința, că ei nu mai mor. Ceata aceasta era simbolul vitejiei, între oștenii Voevodului mare, și după lupta grozavă dela »Podul-Inalt«, unde, dela răsăritul soarelui până noaptea tirziu durase înfiorătorul măcel, însuși Domnul îi poreclise cu numele: „*Vulturii Moldovei*“.

II.

În 23 Maiu din anul 1476, un oștean din ceata lui Brateș, trecea în goana calului de-alungul străzii, ce duce la curtea Domnească din Iași. Calul era acoperit de spumă, pe cînd oșteanul, nu să mai cunoștea de colbul ce să lipise de față și de haine. Tîrgoveții orășeni, cari în toate vremile au fost curioși, să luare la fugă după el, și ajungînd la curte, văzură cum bietul ostaș să rostogoli de pe cal, ca un butuc fără viață. După ce-î turnară apă rece pe față și pe cap, el își veni în fire, și cu glas slab întrebă de Vodă. Tocmai în timpul acesta, sus la o fereastră din iatac, apărură Măria Sa, atras de zgomotul din curte. Cu glas aspru întrebă el de pricina zgomotului, la auzul căruia tîrgoveții își scoaseră glugile din cap, dosînd mai cătră poartă, pe cînd vistiernicul Șendrea, care din întîmplare era de față, să grăbi a spune Măriei-Sale, că un oștean de-al lui Brateș a ajuns în goana calului și că are ceva de vestit, dar este amețit de oboseală.

Măria-Sa Ștefan încreți fruntea zicînd:

— Cum își vine în fire să-l aduceți înaintea mea!

Cîți-va arcași luare oșteanul amețit și-l duseră în odaia de straje. Pe cînd el își veni în fire și cum să simți destul de tare, ceru să între la Măria-Sa.

Ștefan ședea în scaunul lui de stejar, cu capul proptit în coate. La intrarea ostașului, să ridică și-l privi întrebător.

Ostașul, pironit par'că în pămînt, își spuse cu glas aspru solia:

— Măria Ta! Nicolae Brateș, căpitanul, Te vestește, că Sultanul a luat calea spre vadul dela Oblucița; nu pleacă asupra Ungurilor, ci vine oblu spre Moldova. Asta-î tot, Măria-Ta!

— Bine, răspunse scurt Voevodul.

Oșteanul eși.

Ștefan să așeză de nou în scaunul său de stejar. Fața și-o îngropă în mâni, pe cînd peptul lat suia și cobora sub roiul de simțiri, ce clocotia înlăuntru.

— Săracă Moldovă! murmură el, acum ți-a sunat ceasul de pe urmă. De acum încolo... Tu ai fost numai, pămînt scump și sărac... bogat în vijelii.

Voevodul oftă adînc. Și cum ședea cu fața proptită în mâni, mînat de gînduri, nici nu observă cum să deschide ușa, lăsînd să între un bărbat frumos, cu plete lungi și cărunte, cu o față cuminte, împrejmuată de o barbă patriarhală. Purta îmbrăcămîntea simplă dar pitorească a boerilor moldoveni.

El să apropie încet de Voevodul îngîndurat.

Măria-Ta!

Ștefan tresări, și peste fruntea lui gînditoare zbură o rază de bucurie. Să sculă din scaun și întinsă ambele mâni spre boer.

— Bine-ai venit Gangure, bine... nici că se putea mai potrivit...

Boerul își plecă capul și îngîmă trist:

— Așa-î Măria-Ta! Să ierți pe oșteanul tău bătrîn, că întră așa harabare la stăpînul său, dar văzui pe oșteanul lui Brateș, și mi-să năzări, că iarăși nu va fi bine, și am grăbit să văd și să Te întreb Măria Ta, ce mai urgie are să fie asupra noastră și a bietei Moldove?

— Mare urgie, Gangure, mare. Inceputul sfîrșitului pentru noi și pentru Moldova. Sultanul n'a putut înghiți zdrobirea de an dela »Podul-Inalt«, și acum vine să-și răzbune, vine să sloboadă lăcustele pustiilor din Azia, asupra noastră. Și vom peri Gangure, lăsînd în urma noastră numai urma de viteaz, nepoților care să vor naște în robie, sub stăpîni străini, într'o țară în-genunchiată. Vom face însă ce ne va sta în puteri a face, și-apoi ce va da Domnul.

Boerul sta nemișcat, cu ochii pironiți în podele.

— Grea vorvară grăiși Maria-Ta, zise într'un sfîrșit, dar eu nădăjduesc că vom scăpa totuși și din urgia asta. Hei, cîți n'au venit asupra noastră, Mărite Doamne, și s'au spulberat cu toții ca frunzele toamnei, mînate de vînt. E tare Moldova, Măria-Ta, eu am mare nadejde. Ș'apoi în cele din urmă, Măria-Ta, cin-

stea aduce să-și mai redice mâinile și vecinii nostri pentru noi, cum am făcut și noi pentru dinșii în cite rinduri.

Voevodul tresări ca mușcat de șerpe.

— Vecinii nostri, Gangure? Ai albit înzadar oare, de vorbești și acum așa? Ei să ne ajute? Cine? Dealul mîndru și putred, nevoiaș, scaldat în beții și în plăceri? O mână, care nu mai poate ridica toporul, de ce folos ți-e?

— Ori Ungurul? Săraca Moldovă! Gangure, Baia nu să da uitării nici cînd. Tu ai fost acolo, așa ceva nu să uită în veac. Și de-o ar uita, ar fi mișei, căci numai un mișel uită lovitura primită. Eu cunosc pe Unguri, cunosc pe Corvinul, care e sînge de sîngele nostru. E Român, și nu va veni. Ce mai vrei dar? Eu am făcut toate hatîrurile vecinilor mei, m'am umilit, toate le-am făcut pentru țara mea săracă, ca 'n vreme de nevoi să aibă pe cine să rezimă.

— Acum văd, că m'am înșelat amar. De azi încolo legăturile între mine și ei sunt rupte, eu sum Ștefan Domn al Moldovei, nu voia ruga pe nimeni. Voiu chema țara mea la ospățul fioros al morții, voiu chema țărani mei viteji la moarte de bună voe și pe voi boeri, să muriți cu mine deodată. Căci scăpare eu nu văd, Gangure, decît moartea. Fie voia Domnului!

Ștefan întoarse fața spre fereastră, privind la colnicii arși de soare ce împrejmuiau lașii, iar bătrînul boer stergea încet lacrimile ce-i izvoreau din ochi. El prinse mâna Voevodului, să plecă spre dînsa și pe cînd o acoperea cu sărutări, din pept răzbi o rugăciune ferbinte spre Domn.

— Maria-Ta! Nu-ți perde nădejdea, — apără, mîntue... scapă... Moldova. Stefane... scapă Moldova. Ție nu ți-e slobod să te areți slab... să nu ridă nimeni de noi... du-ne la moarte... noi murim... numai Moldova să trăiască!

Bătrînul să inecă în lacrimi, nu mai putu grăi nimic. Voevodul simți, că i-să stringe ceva în gît, simți o slăbiciune în trup, dar își întări inima.

El ridică pe boer, primindu-l blînd și zicînd:

— Gangure! În toate luptele te-am văzut alătura de mine, luptînd ca un Român. Te-am văzut împărțind mii de lovituri, cari fiecare ascundea o moarte, am văzut multe, dar de plîns nu te-am văzut. Sunt scumpe acestea lacrimi, în ochii unui viteaz ce își teme soarta țării. Nu te teme, — cu viteji ca tine, Gangure, nu pere Moldova în veac. De acum să vină țara în tabără. Noi ne-om face datoria, și voia Domnului să se întimple.

Boerul să închină adînc, îndreptîndu-se spre ușă, cu capul plecat, îngîndurat, murmurînd printre buze vorbe frunte, din care eșia la iveală Moldova ajunsă acum în primejdie. Voevodul îl petrecu cu ochii, până ce ușă să închise în urma lui, apoi cînd nu-l mai văzu, ridică ochii și mânele spre ceriu.

— Doamne Atotputernice, grăi el, cu acești viteji Moldova Ta nu va peri.

III.

Era în luna lui Iunie. Grîul începuse să dea în copt, țăranul priva mulțămînt la rodul muncii sale crunte, și mulțamea lui Dumnezeu pentru belșugul în rod. Dar neașteptată, ca vijelia zilelor de vară, sosi vestea purtată prin sate de crainicii domnești, că Turcii năvălesc în țară, deci satele să se tragă la munți, iar bărbații să vie în tabără la Birlad.

Și'n urma vestei înfiorătoare, mii de pumni să avîntau spre cer, rostind blăsteme înfricoșate asupra acelora, cari nu lasă ca bietul Român să-și adune hrana pentru traiu. Și voturi sfinte și înfiorătoare să făceau, cu ură în ochi, pentru omor și sînge ce le vor vărsa în codrul de dușmani.

Iar crainicii zburau pe caii lor scaldați în spumă, din sat în sat, din curte în curte, rostind solia lor chemătoare, vrednică de un popor viteaz:

„Viteazul Ștefan Vodă, vă cheamă 'n vitejie,
Cine-i mișel să fugă, cine-i Român, să vie!“

Și'n urma lor sate rămîneau pustii, holde aprinse, iar prin lunci treceau tăcuți în cete mari țărani spre tabără, cu ura morții în ochii, sătoși de sînge, doritori de un praznic sîngeros și înfiorător. Cum zice poetul:

»Toți au strigat: »Trăiască Moldova« și sau dus«. 40.000 de ostași să adunară în tabără la Birlad la chemarea Voevodului. Cea mai mare parte a armatei o formară întotdeauna, țărani viteji, cari veneau să-și pună viața pentru moșie, lege și limbă. În serile frumoase și senine de vară, focurile taberei luceau ca niște ochi scaldați în sînge, în jurul lor țărani culcați cu capul pe coase și săcuri, povestind despre lupte trecute, socotind în tăcere paguba vijeliei ce să apropie de țara lor. Colnicii vuiiau de sunetul trăgănat și dureros al buciurilor, ce chemau la adunare, cu ecoul prelung, ce să răspîdea ca firul unei povești bătrîne prin tăcerea văilor adînci.

În una din seri să dete de veste Voevodului, de un stol de husari, că pe drumul dinspre Galați să vede o coloană de ostași, înaintînd repede spre Birlad. Ștefan luă măsurile de apărare, cu toate că nu credea să fie dușmani. Cu toate aceste el trimise înainte corpul »apozilor«, să cerceteze drumul.

Nu peste mult apoi sosi un sol, vestind că vine ceata lui Brateș și călăreții lui Șindrică, camnatul Domnului.

Ostașii nu intrară în tabără, ci rămaseră peste noapte într'o dumbravă mică din apropiere. Numai Nicolae Brateș veni, îndreptîndu-se spre cortul Voevodului. Acesta îl aștepta. În jurul mesei lungi erau adunate căpeteniile, tăcuți, gînditori, dar liniștiți și senini.

Nicolae Brateș să închină și începu solia lui scurt, cum îi era firea.

— Măria-Ta! Dușmanul e în țară. Am făcut ce am putut, de oprit însă nu l-am putut opri, oștirile

lui adunate vin ca povoiul spre noi. Trei zile am luptat între mlaștinile Obluciței, dar ce-am fost noi față de dinșii? Sunt mulți Măria-Ta, și mulți spahii, toți viteji și cerbicoși. Ne-am retras spre tabără să fim aicea de folos! Dumnezeu să ocrotească Moldova!

Boerul tăcuse de mult, Voevodul însă nu răspunsă nimic, iar ceialalți tăceau și ei. Era o tăcere grozavă, o tăcere, care omoară creerii și sufletul.

Deodată perdeaua dela intrarea cortului să isbi în lături și în deschizătură apărură o figură grozavă, un om scâldat în singe și în colb.

Ștefan sări în sus, cu dînsul împreună ceialalți, iar din fundul mesei un strigăt nădușit pătrunse peste cei adunați. Bătrînul Stanciu își duse mîna tremurîndă la ochi, strigînd îngrozit:

— Mirzo, Mirzo, copilul meu!

Un fior de ghiață adie peste oșteni, iar Ștefan întrebă aspru:

— Omule! Ce s'a întîmplat? Grăește!

Chipul singeros făcu o mișcare, și prin tăcerea de moarte vibrară ca o cetanie de îngropare, cuvintele rupte ale oșteanului:

— Măria-Ta! Mengli-Ghirai a intrat cu Tatarii în Moldova!

Vestea fu ca un trăznet din senin.

Voevodul duse mîna la inimă, iar ceialalți rămaseră zdrobiți. Mirza se întinsă deodată înainte, apoi să prăbuși la pămînt.

Bătrînul tată, pe care-l fulgeră în picioare vestea și sosirea fiului său, sări la dînsul, cu ajutorul citorva boeri, îl scoase afară din cort.

În cort Voevodul sta rezimat de masă, ca un stean de peatră cioplit, nemișcat.

Dela o vreme el ridică capul, roti privirea peste fețele palide ale bravilor sei, pe cari vedea tipărită resignarea sufletelor de eroi, zicînd cu un glas dureros:

— De acum s'au sfîrșit toate. Poate așa a voit Dumnezeu.

Făcî un semn cu mîna și toți părăsiră cortul îngîndurați, cu mintea plină de icoanele satelor aprinse și miile de robi, cari acum să duc legați în curelele cruzilor Tătari, în robia din care nu să vor mai întoarce.

În tabără să vesti ca fulgerul vestea năvălirii Tatarilor într'o parte neapărată a țării, și în urma ei să ridică un uragan de vaet de durere, din pepturile țaranilor amăriți, cari își vedeau copiii, femeile, părinții, încovăindu-și spinarea singeroasă sub loviturile biciușcelor tătărăști.

Vodă le auzea toate și inima îi singera. Să-i țină cu sila în tabără nu-i era de folos; ostașul ce să gîndește la casa lui, în luptă nu plătește nimic. Să dete voe să zboare acasă, să scape ce era de scăpat, și dacă vreau să mai vie, să vie peste două săptămîni.

Copiii viteji, țaranii năcăjiți, jurară sub cerul liber, cu lacrimi în ochi, că vor veni îndărăt, ori-ce vor afla acasă.

Au plecat. Și'n urma lor Voevodul privea dureros; să duse drițul oastei, mai rămîn numai zece mii de bravi, boerii Moldovei — să moară pentru țară.

IV.

Din desișul văilor, Moldovenii ascultau tăcuți cum bubue tunurile, izbînd zidurile de peatră ale cetății Neamțului. Nu mai era de așteptat nimic. Ștefan să opri lingă Părăul-Alb, la Războieni, într'o vale frumoasă, împrejmută de păduri seculare. Acest loc l'a ales pentru mormînt; după dumbravi verzi și liniște adîncă. În 24 Iulie, după un post negru de trei zile Voevodul și toți boerii să cuminecară, pregătindu-să de moarte. Spionii vestiră, că sultanul să apropie, cu dînsul prohodul Moldovei.

Era ultima noapte, în zori de zi Voevodul să hotări a să pune în calea Sultanului. Era o noapte nespul de frumoasă cum sunt nopțile din luna lui Iulie, anume parecă întocmită pentru visări, pentru a țese pînza gîndurilor.

În tabăra lui Ștefan era totul îmbrăcat în liniște și în întunec. În loc de foc cu flacări roșii, lacome. noaptea își aruncă vâlul ei de întunec peste dinșii. Cîntecele de vitejie, sunetul de cobze și glasul tingui-tor de bucium nu să auzea, în fața morții simțirile amuțesc. Numai caii să auziau bălînd din picioare, apărîndu-să de țîntării verii.

Sub un stejar stufoș, pe o colină mică de pămînt, care domnea vâlceaua și pădurea, în desișul, căreia așteptau boerii urgia morții de mîne, sta Voevodul și cițiva boeri bătrîni.

Ceialalți mai tineri să daseră odihnei, gîndindu-să la rostul încurcat al lumii și la deșertăciunea vieței omenești. Era doar ultima noapte, o noapte senină potrivită pentru gîndiri.

Ștefan sta proptit de stejarul urieș, cu mînile răzimate de paloșul greu, cu ochii perduți în zarea stelelor. În stuful unei crengi, o priveghitoare începî cîntecul ei duios.

Boerii ascultau dusi, la cîntărețul mic..., mînesară nu va mai fi urmă de paseri în padurea unde moartea își va serba praznicul ei singeros.

— Dajbog!, la ce te gîndești acum? întrebă Vodă, rupînd tăcerea.

Bătrînul părcălab din Neamțu, își luă cușma din cap, netezi cu mîna pletele-i arginții, oftă lung, apoi răspunse:

— La cei nouă orfani, Măria-Ta, cari de mîne nu vor mai avea cui zice: tata.

— Dumnezeu să le poarte grija, noi nu mai putem; întărește-ți inima Dajbog, cu ziua de mîne s'a închis cartea vitejiilor pentru Moldova. Ce-ți spargi capul cu cei vii, ei vor trăi cum vor putea, te-or pomeni în neam și neam și să vor fâli c'or avut așa tată. Noi murim... dar Moldova și ei să trăiască.

— Să te audă Dumnezeu Măria-Ta! Așa-i: Ce

suntem noi și viața noastră pe lângă a Moldovei? — Din cercul de bătrâni să auzi un oftat adânc, eșit din peptul lui Nicolae Brateș.

— Ce ne tinguim? întrebă el. Vremea tinguieiilor au trecut, ultima nadejde zace acum în mînerul săbiilor. Să ne rugăm lui Dumnezeu să nu să frîngă în mâni. Vedeți feciorii mei, — și arată cu mâna spre pădure, — mă prind că dorm cu toții ca 'n zilele de

pace, mine... vor muri cu toții. O greșală ai făcut însă Maria-Ta, — și aici să adresa cătră Voevod, — cînd ai lăsat țaranii să plece acasă. Locul lor eră aici în tabără și cine știe... Moldova eră scăpată. Nouă ni-e tot una, și așa și așa murim, căci să cade Moldovei atita jertfă, dar cel puțin închidem ochii cu nădejdea, că țara e scăpată, pe cînd așa?..

(Va urma).

CRONICĂ

Irena, dramă în patru acte, de Neli Cornea, am primit-o la redacție. Aprecierea o vom da-o într'un număr viitor.

Sara-Miază-noapte și Zorile, de Dr. At. Marienescu versuri în șapte capitole, aranjate pentru scenă. Autorul își destinează lucrarea ca libret pentru o compoziție de cântare și muzică ce ar urma să se facă de acum.

Ilustrațiile noastre.

Pajul, de R. de Witt. Tinerel, cu chip de fată, și cu îndrăzneală de bărbat, mlădios și drăgălaș, confidentul și iocăria reginelor și a curtezanelor într'un joc care duce une-ori la pierzarea jucăriei, ori și a jucătoarei, ori chiar a amînduror... Dar la ce să-l mai caracterizăm? Cetitorii și mai ales cetitoarele de romane, și care dintre damele de azi n'a prins simpatie pentru acest tip favorit al vremilor romantice? Toată poezia ce ni-o invocă în gînd cuvîntul „paj“, o vedem întipărită pe chipul pajului de R. de Witt, ce îl dăm pe pagina primă.

Copii, mîncînd pepeni și struguri, de Murillo. Sub cer învăpăiat, ochi aprinși, cari sticlesc de bucurie și plăcere. Cîtă evlavie, un imn al mulțumirii în privirile ridicate ale șoldanului, care își stoarce o ciorchină în gură, și cîtă viață în drăcușorul mai mare, prin fălcile căruia să vede bine cum bucătura țepăună încă stă proptită de laturea obrazului dînd răgaz de bună seamă altor bucături întrate mai înainte, cari să zdrobesc și își scurg zeama dulce în măcinătoarea harnică.

Insămîntatea numelor.

(Urmare.)

- Eleonora: compătimitoarea.
- Ella: cea mare.
- Elisaveta (Eliza): adoratoarea de Dumnezeu, închinată lui Dumnezeu.
- Emma: străduitoare, casnica.
- Eugenia: născută din neam mare.
- Eva: dădătoare de viață.
- Felicia: fericitoare.
- Flavia: blondă.
- Fira (Rachila): urzitoare de neamuri.
- Fulvia: sălbătăcita.
- Gabriela: femeie zeiască.
- Geta (Georgeta): biruitoarea peste primejdii.
- Georgina: rumena, înfloritoare.

(Va urma)

MORTI

† Aurelia Novac, fiica dlui deputat Dr. Aurel Novac din Biserica-Albă, a murit în vîrstă de 15 ani.

† Văd. Ecaterina Tordășianu n. Lupșa, mama dlui Victor Tordășianu, a încetat din viață la Ilia, în 25 Martie n. c.

„Locuință de închiriat cu odaie de baie și alte dependențe...“

Carieturi de Caran d'Ache.

De-ale casei.

Mijloc de îngrășare.

1. Nu plecați de acasă pe nemîncate.
2. Căutați a consuma cît mai multă grăsime, unt de lemn, lapte, caș, unt, mezeluri, mîncări cu conținut de zahăr.
3. Nu vă feriți de vin și mai ales, să nu vă feriți de bere.
4. Feriți-vă însă de cafea neagră, de ceai, de cafea cu lapte. E bine, ca în locul acestora să luați dimineața ciocolată ori cacao. Sau și numai lapte curat, iar după acesta un ou, două, sau unt.
5. Durmiți cel puțin 9—10 ore la zi și să nu uitați a trage un pușor de somn după mîncare.

6. Culcați-vă de vreme și feriți-vă de oboseli și de încordări prea mari.

7. Căutați societatea veselă și plăcută. Feriți-vă de societatea oamenilor moroși, melancolici ori de o nervositate prea surescitabilă, care e în stare să transmită această dispoziție întregii societăți ce îi incunjoară.

Mijloc de a slăbi. 1. Feriți-vă de mîncările grase, îndulcite cu zahăr. Mîncăți cît mai puțină pâine.

2. Mîncăți legume, ardei, ceapă, salate, fructe.

3. Preferiți vinul alb celui roș.

4. Beți ceai și cafea neagră.

5. Dimineața pe nemîncate beți un pahar de apă caldă. Beți de asemenea unul seara înainte de culcare.

6. Frecați-vă corpul cu apă sărată și părțile, unde voiți să combatăți și mai energic îngrășarea, faceți fricțiuni cu o soluție de iod.

7. Nu durmiți mult. Șapte ceasuri de somn sunt de ajuns.

8. Faceți plimbări cel puțin două ore la zi.

*

Dacă vi-a intrat vre-un obiect străin în ochi să aveți de grije:

1. Să nu frecați ochiul.
2. Priviți timp mai îndelungat spre pămînt, fixînd cu îndărătnicie același punct.
3. Deschideți și închideți geana. Prin mișcarea aceasta ochiul va înlătura singur corpul străin.
4. Dacă procedura arătată până aci nu ajută, acoperiți cu mîna ochiul, care nu vă supără și fixați cu celalalt un punct luminos. Veți începe a lăcrima în scurt timp și lacrimile vor scoate corpul străin.
5. Se recomandă și a să înmuia ochiul într'un pahar plin cu apă. Dar și în acest caz: feriți-vă de a freca ochiul cu mîna, puteți avea ușor o inflamație.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La administrația „Familiei Române“ să găsească de vânzare:

Tablouri mai mici (47/37 cm.)

în color, de o fineță neîntrecută. Cadrele sunt de mahogni vișiniu, cu o dungă aurită.

Prețul unui tablou: 6 cor. pentru abonați, 7 cor. pentru neabonați. Cadrul singur cumpărat din prăvălie costă mai mult.

Din tablourile înșirate aci, avem numai cîte un exemplar, să recomandăm deci a să face comanda alternativ, indicîndu-să și alte tablouri cari s'ar putea trimite în cazul cînd cele comandate în întîiul rînd nu s'ar putea căpăta.

* *Moore*: Romana.

* *Rossetti*: Beatace, fericita.

Sadler: Pregătiri pentru post. (Călugări la pescuit),

— O idilă foarte vială.

* *East*: Valea aurie (Peisaj).

* *Waite*: Tufiș înflorit „

Laudsner: Nimerită de moarte (căprioara cu iada).

* *Fischer*: A fost odată.

* *Poytiser*: Psyche.

Parton: Frunze 'ngălbînite, (Peisaj).

Hall: Vaci la lac.

Brown: Seară cu lună (Peisaj cu vaci).

* *H. Romer*: Societate veselă (Trei miți jucîndu-se).

* *Marko*: Papagai.

Moore: Floare între flori.

Burne Iones: Prorocița din Depii.

Rihmond: Venus și Anchise.

* *Dickmanus*: Cersitorul orb.

* *Stocks*: Fără mamă (Tatăl cu copila în brațe sădînd flori pe mormîntul mamei.)

* *H. H. Lathangue*: Omul cu coasa (Un copil în agonia morții.)

Aceste trei tablouri din urmă sunt de o duiosie nesfîrșită.

Tablourile împreunate cu acest semn (*) să potrivesc ca pendente (perechi.)

POSTA REDACȚIEI

Pribeagul și speranța, din viața unui om și Ce e Românul? vor fi admise la concursul pentru premiile literare. — Povestea fericirii, Avuție, Invățături, La biserică, Alt drum, Idil, și altele n'am apucat să le cetim până acum.

E. T. în Năsăud. Mulțumite sincere pentru cele comunicate. Cele promise vor fi binevenite.

Val — drag. Clișeele au fost publicate alt-unde, prin urmare: nu putem în felul acesta. Și apoi cine va face săritura dela o reclamă până la o scriere literară? E cam greu. Ruso-japonezul ca anticipație a conto oare-cărui premiu de cine-știe cînd.

Mărioara. În forma în care să prezintă credem că nu veți avea nimic contra.

De vânzare la administrația „Familiei Române“:

Plăci pentru gramofon:

Muzici :*Muzica reg. I. de geniu din România.*

50699. Imnul regal.
50701. Marșul Principelui Carol.
50701. Hora Rosmarinului.
50709. Valsul Peleşului.

Orchestra Dumitrescu :

50647. Sirba lui Dumitrescu.
50623. Dansul Călușerilor,
50624. Chindia.
50619. Focșăneanca și Brîulețul.

Muzica reg. Mihai Viteazul Nr. 6 :

50571. Potpouri de hore Nr. 1.
50570. Doina și Sirba Didina.
50566. Banul Mărăcine (dans).
50563. Marșul general. Angheliescu (cu comande).
50576. Scena pastorală.

Flaut. Dl Elinescu :

50672. Cavalul și Hora din aval.

Comice. (Voce Declamațiuni). F. Mateescu.

50658. Itic de santinelă.
50550. Femeea modernă.
50554. Săteanul la însurătoare.
50555. Interesul poartă fesul.
50737. Soldatul Rămurea, partea I.
50738. Soldatul Rămurea, partea II.
50744. Haină vechi!
50539. Vai bădiță, dragi ne-avem (cântat de dsoara Dragulinescu).
50747. Regele vinătorilor (cântat de dl Ștefănescu).
50581. Pescarul Bosforului (Corescu).

Tenor. Ștefanescu, Spiru :

50514. Doina din Moș Ciocîrlan.
50519. Steluța.
50506. Mindruliță dela munte
50520. Mugur mugurel.

Tenor : dl Leonard.

50750. Văduva veselă.

Bariton : dl Ghimpeteanu.

50719. Frunză verde palămidă.

50724. După fragi și după mure.
50720. Ce te legeni codrule.
50723. Cîntecul lui Iancu.

Chor :

50725. Dorul meu (de Mureșanu) și Auzit-'am auzit.
50728. Lugojana, de Vidu (corul societății Carmen).
50729. Rujița și Pic, pic, pic, (corul societății Carmen).
50730. Steagul nostru (corul societății Carmen).

Lista cântărilor românești, mult mai bogată decît aces extras, să trimitte gratuit celor ce fac comande.

Să trimitte la cerere și o listă mare de piese internaționale.

Gîcitură.

Grădinița fermecată,

de Mărioara.

În straturile de-alături sunt așezate versurile unui poet, care va spune cheia, după care s'au așezat. Numele poetului să poate reconstrui din literile mari puse în rîndul întii:

A	C	E	E	H	I	I	I	L	M	M	N	S	U
i	be	i	te	mî	vă	ră	mi	mi	o	la	ne	iu	sc
mult	te	ta	ri	de	tît	a	dă	le	a	le	ru	toa	nu
iu	le	a	le	șt	lu	să	ult	le	mai	sc	a	ta	do
te	sc	cu	le	toa	ri	nu	iu	mai	ru	șt	sa	a	ult

Între dezlegători să va sorții ca premii o carte, apoi piese muzicale și tablouri. — Să vor publica numele tuturor dezlegătorilor, dar' numai abonații vor putea lua parte la sorțirea premiilor. — Terminul de dezlegare până la 14 Aprilie a. c.

Albumul

de brodării și țesături românești al dsoarei MINERVA COSMA, cuprinzând pe 21 table vre-o 160 modele de țesături și cusături de toată frumusețea, executate în culori, precum și 7 fotografii de cele mai frumoase porturi naționale din România, Ardeal și Banat — *să mai pot căpăta la Administrația foi noastre*, pentru prețul original de 16 cor. + 80 bani porto pentru spesele de postă.

*

Să pot căpăta și două caiete mici, cuprinzând deasemenea modele frumoase de cusături.

Caetul I., albastru (27 modele) prețul: 50 b.
Caetul II., în culori (20 ") " 1 cor.
Porto postal pentru ambele caiete: 10 bani.

„SENTINELA“

instituit de economii și credit, ca societate pe acții
— în **Satul-nou** (Réva-Ujfalu), —

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5½% interese plătind institutul și darea de % după interese. La cerere să trimit deponenților și cecuri postale cu cari să trimit bani, fără de a plăti porto la postă. 4—10

Satul-nou, 31 Dec. 1907.

Direcțiunea.

Cupon Nr. 3.

În schimb pentru 50 cupoane, ce vor apare în cursul anului în această revistă, abonații, sau cumpărătorii revistei, pe lângă restituirea speselor de porto, vor putea să comandeze dela Administrația revistei, cărți în valoare de 4 cor. — Lista cărților să va publica mai târziu.

Numai cumpărătorii cu numărul vor trebui să taie cupoanele. Din partea abonaților ajunge, dacă trimit o fâșie, sub care le merge revista.

Feții Năului

de

Lucian Bolcaș,

un elegant volum ilustrat, va apare în luna viitoare.

Prețul: 3 cor. + 10 bani porto.

Să poate comanda de pe acum prin Administrația revistei noastre.

Năvăliri Barbare.

Nuvelă

de

Lucian Bolcaș.

Prețul: 1 cor. + 10 bani porto.

Să mai află de vânzare la Administrația revistei noastre, numai câteva exemplare.

„Tipografia Nouă“.

Una din cele mai noue și bine asortate tipografii românești în Ardeal este

„**Tipografia Nouă**“ din **Oraștie**,

în care să tipăresc azi patru foi românești, „*Libertatea*“, „*Foia Interesantă*“, „*Govărășia*“ și „*Familia Română*“, precum și numeroase opuri și broșuri! Aci își execută lucrările și cărțile lor 12 bănci românești. Aci libele de depuneri pentru bănci, acții, — apoi frumoase invitări, anunțuri de logodne, de cununii, necroloage, etc. **Serviciu einstit, eu prețuri ieftine!**

Cupon Nr. 4.

În schimb pentru 50 cupoane, ce vor apare în cursul anului în această revistă, abonații, sau cumpărătorii revistei, pe lângă restituirea speselor de porto, vor putea să comandeze dela Administrația revistei, cărți în valoare de 4 cor. — Lista cărților să va publica mai târziu.

Numai cumpărătorii cu numărul vor trebui să taie cupoanele. Din partea abonaților ajunge dacă trimit o fâșie, sub care le merge revista.